

Ад рэдакцыі

Мінуўшына жыве ў вэрсіях. Дыстанцыя ёй надае нарасьцяў — узьвелічае або мізэрніць. Вэрсіі, угрунтаваныя на фактах, выпушчаныя з забыцьця, дужаюцца міжсобку, прыціраюць, змагаюцца, урэшце, трыюмфуюць адна над адной...

У гэтым нумары «ARCHE» мы ўбачым знакі вайны. Перш за ўсё — адлеглай ад нас на 55 гадоў апошняй вайны на нашай зямлі. Навала зла, прынесенага ёю Беларусі, не дапускае розных ацэнак. Кожны тут ведае, дзе там было чорнае, а дзе — белае. Ня кожны, аднак, думае пра тое, як гэтая вайна дзяліла беларусаў. На тых, што самі робяць выбар, і тых, чый выбар залежыць ад іншых, на тых, што ведаюць цану дыктату, і тых, што ад дыктату неаддзельныя, на тых, якія баяцца, і тых, якія б'юцца, на тых, якія ведаюць Бацькаўшчыну, і тых, якім за бацькаўшчыну цэлы сьвет.

Сапраўдныя весткі з вайны разьвейваюць чорна-белую яснасьць. Мы ў гэтым нумары хацелі найперш рэканструяваць «настрой часу». Настрой крывавага часу. Не замоўчаючы ідэялічных забабонаў. Мы адшуквалі творы, якіх ня ведаем, пра вайну, якую ўрэшце мы ня ведаем. Пра вайну, якую нам заслانیў міт пра яе. Ёсьць там месца й нацыянальным ілюзіям людзей, якім выпала паспытаць чарговага чужынскага парадку. Былі ў іх тады рознабаковыя хаўрусы, зрываліся яны на імпэтныя прысяганні, перапаўняліся ад авантурных ідэяў... На ўкола тым часам лілася кроў і варагоў, і сваіх — на вайне заўжды як на вайне. Цывілізацыйны камуфляж фашызму стракацеў мільёнамі загубленых жыцьцяў. Заходнія альянты заставаліся на Захадзе. Загасалі апошнія ілюзіі для Беларусі. Беларусь пасьяла вайны канчаткова засталася на Ёсходзе... Чужым сэрцам санкцыянавалася, перасьцярожліва адмервалася нам прастора мысьліць і снаваць вэрсіі — абдумваць сябе. Зьбіваючы заржавелья замкі накінутых абмежаваньняў, мы ўзнаўляем факты і дапаўняем палітру. Мы шукаем спод тэмы, блізкай кожнаму з маленства — *вялікая айчынная вайна*.

Юрась Бушлякоў